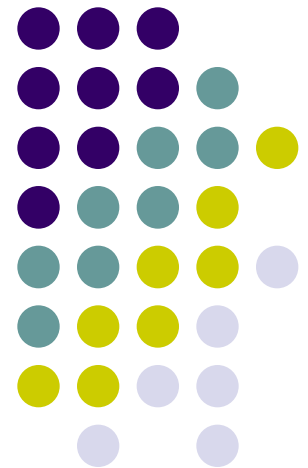

Anatomie textu

Jednotlivé prvky odborného textu

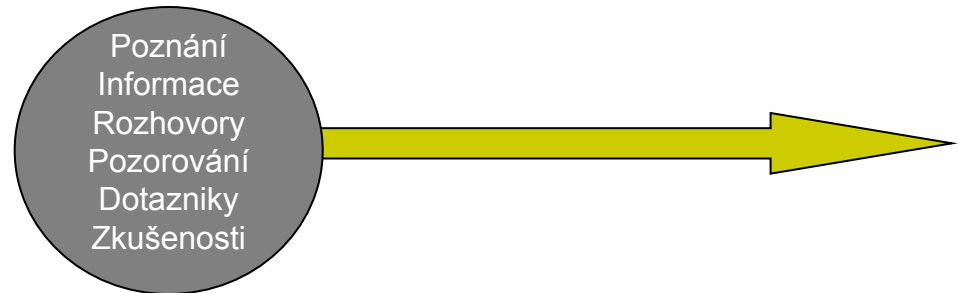

Situace autora textu

- Disponuje určitým poznáním k tématu
- Má s ním nějaké zkušenosti - předporozumění
- Stanovil si výzkumný cíl
- Vyhledal k němu nějaké dokumenty
- Učinil si vlastní výzkum
- Dozvěděl se zajímavé informace

A nyní musí vše převést do lineárního textu, který bude

- sledovat jeden cíl
- souvislý a soudržný
- srozumitelný
- odpovídající žánru

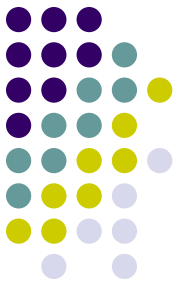
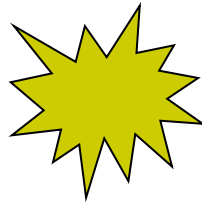
**K tomu potřebuje znát a rozvíjet jednotlivé prvky,
které utvářejí anatomii textu.**

Přehled prvků odborného textu

- Antitéma
- Tvrzení
- Argument
- Réma
- Cíl
- Téma

Cíl

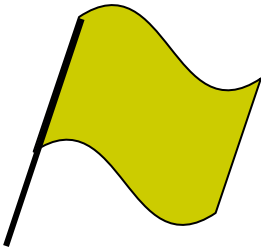

Text potřebuje **centrální bod**, ohnisko, kolem něhož se vše "točí".

Tím ohniskem je **přesně formulovaný cíl práce**.

Je to základní konkrétně formulovaný záměr, s kterým potom promýšlíme, kombinujeme a upravujeme všechny ostatní prvky.

Cíl určuje obsah všech částí textu a je v nich výslovně uváděn.

Cíl

- musíme před začátkem práce **konkrétně stanovit**
- v průběhu si jej **jasně uvědomovat**
- všechny části práce k němu **výslovně vztahovat**

Jakkoliv složité členění má text, sleduje vždy **jen jeden cíl**.

Téma a réma

Ke stanovenému cíli postupujeme
rozvíjením dvou základních prvků v textu

téma-réma.

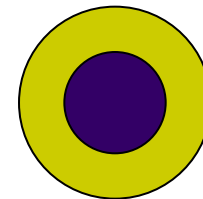
Téma je tím, z čeho vycházíme.

Východisko pro stanovení cíle, pro hledání pramenů.

Réma je nový prvek.

Nová informace a nové zjištění, ke kterému na základě stanoveného cíle a s ním souvisejících **otázek a hypotéz** docházíme.

Réma je jádrem sdělení.

Model textu

Téma a réma je uvnitř textu různě zpracováváno a lze identifikovat jeho jednotlivé části.

Téma a réma bývá v textu zpracováváno postupně.

Například:

- **T1 Formulace cíle – co chci v rámci daného tématu zkoumat**
- **R1 Formulace otázek a hypotéz (jaká možnost řešení se nabízí)**

- **T2** Co už se o tématu vzhledem k cíli ví (z literatury a dokumentů)
- **T3** Jak budeme k cíli postupovat (popis vlastního přístupu, výzkumu, pozorování)

- **R2** Výsledky výzkumu
- **R3** Formulace závěrů

Antitéma

- **AT** Zde autor předkládá problémy, které jsou vzhledem k probíranému tématu vhodné k dalšímu zpracování.

Tvrzení a argumenty

Různá tvrzení je třeba v textu dokazovat – formulovat argumenty, abychom nějakou skutečnost potvrdili jako správnou, nebo vyvrátili jako chybnou.

- **Vnější argumenty**

- zákon
- úsudek odborníků
- tvrzení věrohodných osob (svědků)
- fakta poznání (obecná zkušenost, měření)
- historická fakta

- **Vnitřní argumenty**

- definování dané věci
- přímé souvislosti

- **Vnější argumentace induktivní (zdůvodňujeme)**

Paní XY je závislá na alkoholu, protože to potvrdil odborný test, kterému se podrobila v protialkoholní poradně PL Bohnice v březnu t.r.

- **Vnitřní argumentace deduktivní (uzuzujeme)**

Paní XY nemůže ráno začít s jakoukoliv činností, aniž by si dala svou skleničku vodky, stavy opilosti jí znemožňují získat práci a udržet si, aby získala svou denní dávku alkoholu, manipuluje s lidmi ve svém okolí a ztrácí důvěru nejbližších lidí. Z těchto skutečností lze usuzovat, že je již na alkoholu zcela závislá.

Tvrzení a argumenty

- **Tvrzení:**
 - musí být **přesně formulována**
 - musí být **vymezena jejich platnost**
- **Argument**
 - musí pocházet **z věrohodného zdroje.**

Věrohodné argumenty jsou vystavěny:

- na základě **citací z literatury** s uvedením bibliografie.
- na základě **výzkumu** s konkrétními výsledky
- na základě **systematického pozorování**
- na základě **statistik** podle obecně přijímaných metod v daném oboru

Nevhodná argumentace

- **Základní chyba**
Dochází k ní tehdy, když při svém dokazování vycházíme z nesprávného tvrzení, z informace, která je jednostranná, zkreslená nebo neúplná.
- **Mimoběžné zacílení**
V argumentaci mířit jen k tomu, co chceme dokázat, co je naším cílem. (*Nehovoříme o historii šikany ve světových organizacích, když máme zkoumat možné příčiny šikany na konkrétní škole.*)
- **Generalizace**
Malý počet jevů neumožňuje správné zobecnění. Pokud někde něco platí, nemůžeme z toho vyvodit, že to platí všude. Výpovědi je tedy třeba upřesňovat, odstupňovat, podmiňovat.
- **Nevhodná analogie**
Shodují-li se nějaké jevy v jistých znacích, neznamena to, že se shodují v ostatních. To je třeba při užívání příkladů a analogií odlišovat.
- **Emocionální argumentace**
Vychází z autorových pocitů, z vlastního přesvědčení. Tento způsob argumentace narušuje věrohodnost práce. (*Vegetariánství je jediný přijatelný způsob života, při kterém nejsou tak krutě zabíjena nevinná zvířata.*)

Antitéma

- Nazýváme tak část v závěru práce, ve které sdělujeme:
 - Jaké další výzkumné cíle by bylo žádoucí v souvislosti s daným tématem ještě zkoumat
 - Jakých dalších témat se daný odborný text dotýká.